

Numerul 44.

Gradea-mare 3/15 novembre 1896.

Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

La bal.

(Fine.)

Dele Arthur — începă ea în un târziu, plecându-și ochii — dta mergi la bal?

— De sigur că merg, sânt între arangieri — răspuse el.

— Atunci o rugare: Așă că ai să me primești dta, și primele ture ai să le dansezi cu mine?

El o privi mirat cu aerul unui om care nu 'nțelege.

— Și de ce voiești să te primesc chiar eu, și să dansezi cu mine primele ture, dșoră?

— Am și eu caprijiile mele, promite-mi te rog — dīse ea, și privirea ei tristă eră așă de rugătoare, încât Arthur mișcat i răspuse:

— Bine, îți promit.

— Ți mulțămesc — dīse Leni stringându-l cu căldură de mână.

Apoi trecură la alte lucruri.

— Te-ai schimbat mult de-acuma-i anul — dșoră Leni — dīse între altele Arthur cu milă.

— Așă ți se pare?! — răspuse ea cu un zimbet trist — și se despărțiră până la revedere la bal!

Orologiul bătă mieđu noptii — eră întuneric și frig. Leni învelită în haine gróse de iernă — ieși dibuind prin întunec din chilița ei în curte,

deschise pórta, ieși în stradă — tremurând grăbi înainte fără să se uite înapoi.

Zăpada i scârțăia sub pașii ei mărunți și repedi, i eră témă și gróză, dar grăbiá mereu înainte. Ieși la câmp, și spre o cărare mică merse mereu, mereu înainte, spre o debilă rađa de lumină ce se vedea tremurând în zare.

Intinđându-și pașii, zarea de lumină se vedea tot mai aprópe, și ea grăbiá din ce în ce mai tare vđându-se aprópe de țintă.

Lumina se revěrsá prin ferésta unui bordeiu hurluit și amărit.

Leni se oprí în uše cu gróză uitându-se în giur... bătú cu putere.

Un glas răgușit și somnuros de femee o 'ntrebă cine-i.

Ea intră — și interiorul necurat al colibei o îngrozí.

Pe un pat numai sdrențe, rădicată pe jumătate ședea o țigancă bėtrână, ștergėdu-și ochii somnuroși, cu pėrul cărunt în disordine, încât își părea o stafie de nópte.

Leni vđėdu-o, se îngrozí — eră aprópe să fugă.

— Ei puiule, puiule — începú bėtrâna țigancă — ce te-ai adus nóptea la mine...

— Bėtrână Marto — șopti Leni — ai otravă?

— Cum nu, puiule, cum nu, uite — asta omóră îndată, asta după un cias, asta după doue ciasuri, asta după-o șeptemână — și începú a scóte o mulțime de glăjuțe cu suciri omo-

FRIDIJOF NANSEN.

rtătoare, din o lădiță murdară și ascunsă în un colț al bordeiului.

— Bătrână să-mi dai otrava care omoră după un cias — șopti Leni repede.

— Îți dau puiele, îți dau, — răspuse bătrâna, turnându-i în o glăjuță mică vre-o câteva picături — dar veți puiele, aș vré să știu, ție-ți trebuie — e păcat, ești așa de tineră...

— Asta-i tréba mea, Marto — răspuse Leni și eși repede din bordeiu, aședând în mâna bătrânei un ban de aur.

Bătrâna privi în urma ei cu milă...

„Încă una — șopti ea, și se culcă din nou!

Leni de aceeaș frică cuprinsă, grăbi până acasă, și cu aceeaș grige se furișă în chiliuța ei culcându-se. Eră obosită — calea a fost lungă și grea și ea eră așa de debilă...

Oboséla a invins-o... a adormit gândind la bal, la Arthur...

Mâne séră avea să fie balul!

 Ziua următoare intrégă a trecut în pregătiri pentru balul de séră.

Leni — pot dice — eră veselă, rídea și glumiá cu toți. Din când în când numai, deveniá seriósă și tăcută, cu ochii ei triști privind fics la un punct, și se vedea că o munceșce ceva! Iar când se uită la mă-sa, i se umplu ochii de lacrimi, o cuprinde în brață și o sărută cu dragoste!

— Mamă, decă-ș muri eu, tu ce ai face? — o întrebă ea serios pe mamă-sa.

Bătrâna o privi cu dragoste, ochii i se umplură de lacrimi:

— Aș muri și eu de dorul teu.

— Și totuș trebuie să fie — șopti Leni pentru sine, cu o adâncă amărăciune...

Séra o află înaintea oglinzii.

Hana-i de mătasă de colóre închisă, i dedea o infățișare ca și când ar fi în doliu — și bătrâna ei mamă, nu putea pricepe, de ce ea ș-a ales-o tocmai asta! Rosa de pe piept i eră și ea de un roșu închis — aprópe negră.

— Așa că-mi stă bine — întrebă Leni pe mamă-sa, uitându-se cu milă la chipul ei slăbit din oglindă.

— Bine, fórté bine, — díse bătrâna — numai de ce ți-ai ales chiar veșmântul acesta negru — pare că jalești!

— E mai bine așa — răspuse ea — ștergându-și pe furiș lacrimile ce-i tremurau în gene.

Leni se aședă pe un scaun, infudându-și capu 'n palme se cufundă în cugete... și stătú mult... mult așa... uitându-și de sine!

— Nu mergem dragă — o întrebă mă-sa îngrijată — uite, balul s'a început...

Leni sări spăriată în sus... Ah, să mergem!... îndată... îndată.

Fugi în chiliuța ei, duse la buze o glăjuță mică, o clipă stătú nehotărítă... apoi o goli!

Conținutul ei amar i sgudui toți mușchii feței — și un fior i trecú prin tot trupul.

— Acum să mergem — díse ea, rentorcându-se la mamă-sa, dându-i brațul.

Pe drum Leni simțiá arsuri grozave în stomac, și o debilitate mare. Odată i-a venit reu, a fost aprópe să cadă.

— Să ne rentórcem mai bine — díse mă-sa îngrijată.

— Nu, mamă, mergem, să grăbim mai iute — díse ea — o fi târđiu — și începú a păși repede, trăgând după ea pe ostenita bătrână.

În ușa sălii de bal o așteptá Arthur. El se cutremurá o clipă, vedându-i fața desfigurată — api i întinse brațul.

— Să-mi implinesc promisiunea — díse el trist.

— Și bine faci — răspuse ea și mai tristă — și se avéntară în joc — ea și Arthur.

A fost un moment de uitare de sine acesta pentru Leni.

Aprópe de el, lipită de sinul lui, în brațele lui... i părea totul un vis frumos! Durerile inșe, ce o mistuiau din ce în ce mai tare, mai cumplit — i readuseră 'n minte cruda realitate!

— Și pentru ce ai dorit să dansezi cu mine, primele ture, dșóră — întrebă Arthur?

Leni simți că trebuie să grăbescă...

— Am să-ți spun o taină dle... Ea deveniá din ce în ce mai debilă, eră aprópe să cadă, de n'ar fi ținut-o el în brațe... Arthur voi să o conducă la loc.

— Nu, te rog — díse ea — să mai dansăm, în decursul jocului am să-ți spun totul...

Ei dansară mai departe!

— Ascultă-me, dle Arthur — șopti ea repede și ințet, — eu te iubesc până la nebunie pe dta, încă din copilărie...

El o privi cu un aer mirat, ea continuá repede:

— Am vedú inșe că dta nu me iubești, și nu bagi în sémă dragostea mea! Dorul dtale m'a stins așa de mult, și m'a făcut aceea ce sânt acum. Nu te mirá că-ți fac o mărturisire așa necuviincióșă. O fac în pragul morții și atunci e bine să spui tot ce ai la inimă. Iértă-me, te rog... ne mai putend trái de dorul dtale, m'am inveninat... Am vrut inșe să mor dansând, în brațele dtale... de-aceea te-am rugat să dansezi cu mine primele ture...

Arthur o privi ca năuc, lovit ca de-un trăsnet — se uită spăriat la ea! Fața-i eră desfigurată, buzele vi-nete, și ochii sticloși... Întreg trupul i eră de-o ră-celá fiorósă!

Arthur vrú s'o conducă la loc.

„Nu, nu — díse Leni cu putere — să dansăm, trăgându-l pe pieptul ei — iar Arthur ca năuc dansá înainte... înainte...

Deodată simți el, cum i cad brațele ei de pe umăr, cum întreg trupul ei fără putere tremurá... Leni leșinase. El o cuprinde în tremurátórele lui brațe ducându-o pe sus la un fotel...

„Medic, medic... curénd... strigá el ca nebun.

Bătrâna mamă a Elenei grăbi spăriată la ei, mușica ințetá, și toți jucătorii se strinseră mirați în giur, formând cerc.

— Ați dansat prea mult — díse bătrâna plângend — Leni, Leni dragă, deșteptá-te — și o prinse și o scutură de mână.

Leni deschise ochii ei sticloși... recunoscú pe mamă-sa și abiá șopti: Iértă-me... eu mor...

Apoi căutătura ș-o portá în giur, părea că cautá ceva... vedú pe Arthur care o privi cu ochii plini de lacrimi... buzele i se mișcará voind par că să-i dică ceva... un ultim adio... Zimbi fericítă și cu o tresărire lină, muri.

Medicul sosi, eră inșe prea târđiu, Leni eră

mórtă! El o privi cu ochi scrutători, i cercetă buzele vinete...

„De ce a murit, de ce bôlă, ce a avut — se auđiă din mulțime. Medicul se rădică cu fața gravă, se făcù tăcere adâncă:

„S'a inveninat — ăise el.

Un ah! de mirare sbură de pe buzele tuturor...

— S'a 'nveninat?... ôre de ce?! se întrebau toți.

Și dintre toți numai unul singur șcicia de ce s'a inveninat Leni!

In cimitir mai mult cu un mormânt, in lume mai puțin cu o ființă!

Mormântul ce s'a rădicat de curând in cimitir — e al Elenei!

Arthur in fiecare ăi merge la mormânt, punând pe el flori prospete, ingenunchie și plânge!

— N'am putut observă atăta dragoste! Așă iubire cum mi-ai nutrit tu Leni, n'are să-mi mai nutrască nime. O! cum te-aș iubi, acum să trăiești... Cât ai fost tu de bună și eu cât am fost de reu. Iértă-me... iértă-me...

Și plânge... plânge o comórá pierdută, care n'are s-o mai găsească nici odată, și care l-ar fi făcut fericit!

EMILIAN.

De pe grópa ta...

*De pe grópa ta, iubite,
Flori plípându-ăm adunat
Și cu foc te-ăm sărutat,
Până ce-ău fost veștedite.*

*Le-ăm băgat in sân la mine,
Îmi părea că m'a 'ncăldit;
Intru târđiu m'ăm trezit
Tot in cimitir cu tine.*

*Răsărise 'n ceruri luna
Și cântau privighetori,
Mortăi stau nesimțitori,
Iar eu te-ășteptam într'una.*

*Tot credeam că-mi vei responde,
Căci mult te-ăm strigat, te-ăm plâns;
Cu cât foc in brațe-ăm strîns
Crucea ta...*

Unde ești, unde?

SMARA.

— Bonjour, Gheorghită. E acasă tată-teu?
— Nu, dle. Papa s'a dus la dentist ca să aranjeze dinții mamei.
— Ah!
— Dar mama e acasă.

La poliția de siguranță:

— Aha! iar te-ăm prins. Cu tóte astea, e cam mult timp de când ai venit pentru ultima órá inaintea noastră.

— Am fost bolnav, domnule comisar.

Bună ăiua, mamă!

(Poveste din Broscăuți.)

Păice, că eră odată un om și omul cela bătea într'ó ăi de primăveră pari in gard. Și cum bătea el tot toc, toc, toc, hai tot așă inainte, nu șciu cum și in ce fel, destul că numai ce veđi, că-și face harșci degetul cu barda, de sare cât colo!..

— Valeo... valeooo... valeooo!..

— Da ce-i bărbate! ce-i? — il întrebă femeia, eșind ca friptă din casă.

— Valeo, vai!...

— Da ce-i, bărbate?

— Vai, vai!...

— Da ce-i, bărbate! ce te vaeți?...

— Sss...ss...ss!.. vai, vai!...

— Ce-i? ce? ce-o dat peste tine, de te tăvăleşci pe jos?..

— Off!...

— Ce faci cu mâna prin aer?...

— Mi-ăm sfărmat degetul, valeooo, vai!...

— Apoi de ce nu-mi spui?...

— Ce să-ți spun?...

— Cu ce l-ai sfărmat?...

— Cu barda, valeooo, vai!...

Alérgă femeia iute in casă — băgată in tóte bólele — ie in grabă niște carbuni, ii piséză mărunfel și, eșind afară, îi légă, amú cum póte — pe când el strigă de-o asurđiă — mâna ciuntită, și luând degetul tăiet și intrând in casă, hai ce să facă cu densus!... l-aruncă pe cuptor...

După vr'ó câteva ăile se duce bărbatul ei in câmp la arat, iară ea remâne acașă, ca să grigéscă de gospodărie și să-i facă lui de mâncat. Și pe când făcea ea de mâncat, s'a fost dat totodată să măture prin casă și să derădice frumos, ca nu cumva, venind vr'un străin cineva pe-acolo și aflând nerénduielă prin năuntru, să dică, că ea nu-i gospodină bună. Dând ea așă cu mătura când pe de-o parte când pe de alta, când printr'nn cotlon când prin altul, numai ce aude de-odată strigând ceva de pe cuptor:

— Bună ăiua, mamă!...

— Vai de mine! ôre ce-i?...

— Bună ăiua, mamă!...

— Vai de mine! ôre ce-i?... vai!...

— Bună ăiua, mamă!...

— Vai de mine! nu-i lucru curat...

— Bună ăiua, mamă!...

— Dórá nu-i ucidă-l crucea? — își gândi ea in gândul ei.

— Bună ăiua, mamă! da nu me cunoști?...

— Da tu ești, feciorul meu?...

— Eu, mamă!.. bună ăiua!..

— Să crești mare...

— Da nu me veđi, mamă!..

— Te veđ, băete! te veđ... vai, da mic ești!.. cât un fir de mac...

— Dă-mi de mâncare...

— Ț-oiu da, scobori de pe cuptor...

Sare el jos: — Bună ăiua!...

— Să crești mare, să crești mare...

— N'auđi, mamă! de ce me cătai peste tot locul, pe după horn, pe sub vatră, prin coltóne?..

— Nu te puteam nici vedé nici găsi, de mic ce ești...

— Da tata unde-i?

MAMA ȘI COPILUL.

Prințepile Filip de Orleans și archiducesa Maria Dorothea

BO Cluj / Central University Library

— S'o dus in câmp.
 — La ce?
 — La arat.
 — Dă-mi de mâncat ș-apoi i-oi duce și lui...
 — Da cum îi duce, că tu ești mic și ólele mari?...
 — M'oi băgá sub ele și i-oi duce, numai dă-mi
 ceva de mâncare, că nu pot de flămând...
 Tórnă ea borș: — Na ai un polonic plin...
 — Cu atâta nu me hrănese; dă-mi o strachină
 de celea mari, mamă hai!..
 — Da unde a intrá atâta in tine!..
 — A intrá, dă-mi numai, dă-mi, că-s rupt in
 coș de fóme ș-apoi cu pánțele gol nu pot duce nici
 tatei de mâncare...
 Ea-i tórnă in strachină: — Unde ești, că nu te
 vęd; ș-o umplú...
 — Imple-o...
 — Na, ai, mânâncă...
 — Așá...
 Mâncá bietul, de par că n'a fost mâncat de doi
 ani și jumătate, se 'ndopá cu borș mai dihaiu decât
 cu miere...
 — Așá, amu-s gata; umple, mamă, ólele...
 Umple mă-sa ólele cu galușce și cu borș, și el,
 vērându-se sub ele, porneșce mai departe, și, ajungënd
 in câmp, unde erá tatá-seu, țiece:
 — Dómne-ajută, tatá!..
 — Mulțámim dumnitale, da cine ești, că nu te
 vęd?...
 — Bună ziua, tatá!
 — Mulțámim — dumnitale, da cine ești?..
 — Eu ís, tatá! eu — țiece el eșind de sub óle
 — iecá-s eu.
 — Da tu ești, feciorul meu!..
 — Eu, tatá! Dómne ajută...
 — Mulțámim dumnitale...
 — Da ce faci, ari?...
 — Ar da...
 — Da poți singur?..
 — Cam greu, da n'am ce face...
 — Mânâncă și eu ț-oiu ajută...
 — Bine, numai să mânânce...
 Se dá el să mânânce, iară pe când mâncá, băe-
 tul se sui încetișor pe piciórele unui bou in sus și in-
 trând in urechia lui, áșteptá acolo...
 — Iată c'am mâncat — țiece tatá-seu, prinđënd
 plugul de córne — de-amú mâná...
 — Iacá mân; háis cea, háis cea!..
 Boii, auđind strigátul băetului, trágeau bine, ca
 și când cine șcie cine i-ar fi fost mânat...
 Tocmai atuncia trecea pe lângă ei un boer și,
 auđind strigând, întrebá: Měi omule, de ce merg boii
 tei așá de bine singuri?
 — Că nu merg singuri.
 — Da cine-i mâná?
 — Fecioru-meu.
 — Da unde-i el?
 — D'apoi n'auđi nimicá?
 — Ba da; aud ceva strigând: háis cea, háis cea,
 da nu șcieam cine și unde?
 — Uită-te in urechia boului și mi-i vedé fecioru.
 — Așá... n'am știut, stai să-l vęd.
 Se uitá el in urechia bouului.
 — — Ahu... vęd... da... este un băet fru-
 mos și ruměn... dă-mi-l mie.
 — Ce mi-i da?

— Ț-oiu da pentru densus o pălărie de galbeni,
 bine-i?
 — Bine, dá banii.
 — Boerul îi dá banii, apoi ie băetul și, punên-
 du-l intr'o basmauă, se duce mai departe.
 Băetul, tot hitru, cum și ce-o făcut, me rog du-
 milor vóstre, nu șciu, destul că o șters-o din basmauă
 par că nici n'ar fi fost pe-acolo. S'a făcut nevęđut și
 așá, fugind șcii cólea voiniceșee in pădure, s'a ascuns
 sub o frunđă mică de ierbă și, stând tupilat, priviá
 amuș, amuș de-acolo cu niște ochi cât talgerele de
 mari.
 Boerul, cređënd că băetul e in băsmaľuță, ne mai
 șciind ce să facă de bucurie, că are și el un fecior,
 chemá o mulțime de ómeni și cunoscuți și necunoscuți
 și le țiece vesel:
 — Eu am ceva in basmaua asta.
 — Ce?
 — Un fecior.
 — Nu se póte să ai ceva — țiece cucóna lui —
 ia numai șuguești, ca să-ți bați joc de noi.
 — Ba da, este ceva.
 — Pipăeșce și-i vedé, că nu-i nimicá.
 — Ba da, in ea avem un fecior.
 — Bine, hai să vedem.
 — Toți ómenii adunați de prin tóte părțile —
 din apropiere și din depártare, stau și se uitau să vędá
 ce-ar să fie.
 — Hai, desfá basmaua — țiece toți — să-ți vedem
 odorul de fecior.
 Desface el basmaua, da acolo nu erá nimicá, nu-
 mai putóe!
 — Ptiuu... da hid pute — strigară care din
 cotro, apucând pe ușá, fiecare in altá parte — ptiuu
 ... ptiuu...
 Toți rídeau.
 Boerul, se nșlege, că el erá tare supérat. Sta
 inaintea cucónii lui, par că erá ploat de rușine.
 — N'am đis eu, că te-i face de rușine — țiece
 ea cátrá densus, după ce s'au depártat ceialalți — veđi,
 nu m'ai ascultat... n'am đis, să nu chemi pe nime,
 că-i páli reu?... așá pátășce cine n'ascultá... ómenii
 ce-or țiece?... n'ai vęđut cum rídeau de noi?... ei!
 bərbate, bərbate, cum de nu iei séma?
 Băetul, pe când se întemplará tóte acestea, șeeda
 tăcut, sub frunđa din pădure; numai ochii cei holbați
 i se vedeau de acolo. Erá pus pe gânduri, căci nu
 șciea ce-ar să mai fie cu densus... și cum sta el așá,
 iacá aude niște tálhari venind pe drum dintr'o parte,
 tot cántând, strigând, șuguind... tot hondra, hondra,
 hondra, hondra... ei erau din ce in ce tot mai aprópe.
 Când erau ei in dreptul băetului, unul din ei
 călcá, fără să vroeie, pe frunđa.
 — Valeooo, că m'ați omorít, valeo!
 — Óre ce-i? — se întrebá ei între olaltá spă-
 rieți — ce glas subțire se aude de sub frunđa?
 — Vai, vai, vai!..
 — Cine ești tu?
 — Valeooo, vai!..
 — Cine ești? ce strigi vai?
 — Vai, vai, vai!..
 — Cine ești? nu cumva ești un duch necurat?
 — Vai, vai!..
 — Cine ești, spune odatá?
 — Eu sânt unul ca și voi
 — Hai dará, dac'așá, să furám un bou de la
 preotul.

— Hai.

Merg ei cu toții și ajungând la casa preotului îi dăc lui :

— Mergi tu, măi băete și fură bou.

— Pe care, pe cel negru ori pe cel alb ori pe cel roșu ?

— Pe cel roșu.

— Da ce mi-ți da ?

— Ce cei, aceea ț-om da, bine-i ?

— Bine.

Se duce el și furișându-se în grajd, ie bou cel roșu și scoțându-l, îl dă tâlharilor.

— Da ce vrei, pentru c'ai furat bou — îl întrebă ei.

— Mațul cel mare dintr'ensu.

— Da cum să facem noi una ca asta ? cum să scotem mațul din bou ?

— Tăceți-l și dați-mi-l ; ce póte nu vrei ?

— Ba da ; de ce nu ?

— Taie ei bou și, scoțând mațul cel gros dintr'ensul, i-laruncară într'o grădină și se duc mai departe.

Băietul trece după aceea gardul în grădină și se vără în maț și petrece acolo la umbră. Se hodiniá acolo, că erá ostenit săracul de-atâta nécas, ce a fost tras. Stând el așa acolo, mai gândind ce ar mai avé să începă, iacă vine un lup, amú de unde nu știu, și înhațându-l, îl inghiți cu maț cu tot ! . . De densus erá bine, dară de lup reu, că trebuí să-l pórté cu densusul peste tot locul și de reul lui nu putea s'apuce nici o óie de nicăiri, căci cum mergea să nhețe vr'o una de undeva, îndată mare strigá băiatul : Săriți ómeni că ve mânâncă lupu oile și așa fugiá ist din urmă totdeauna flâmând. Așa se dăce, că mergând el într'o dă la o stână ca să apuce vr'o câteva oi, începú băetul a strigá :

— Săriți ciobanilor, bacilor, păstorilor ! . . sáriți, sáriți, că lupul vré să ve mânânce oile . . tiuha, tiuha, tiuha ! . .

Ciobanii, auđind strigátul, sar, cari dincotro, tiuhând lupul din tóte părțile și luându-l la gónă.

Lupul vedénd că nu-i incotro, o apucá și el la fugă ; fugiá cu limba scósă, de i se párea că delu i șes și șesu-i del.

Așa a scăpat el de astă-dată tэфăr din mâna ciobanilor mânioși.

Dară bine-a dăis, cine a dăis, că fómea-i drac impelițat ; ea te zugrumă, de nu mai ai dăile. Așa și lupul, el trebuie numai decăt să-și cate de rëndul mâncării, că de nu, cine mai șcie, de ar mai fi vedút cu ochii lui lumina dăile a șeptea. De aceea se porneșce el din nou la vênat, să găséscă macar o pasere de inghițit. Mergând el mai departe, privind cu ochii în tóte părțile, își gândeșce : un vițel pentru gáttejul meu meu ar fi tot mai bun decăt o óie . . ajunge la șură, acolo erá un vițel, când dă el să-l apuce, da băetul strigá :

— Tiuhaa . . tiuhaa . . sáriți ómeni buni, sáriți, că ve mânâncă dihanca vituțele.

Lupul de spaimă o-apucá și de astă-dată la sánătósă.

— Nu-i bine — dăce el într'un târđiu — nu-i bine și gata ! . . m'am născut într'un cias reu . . băetu ista e mórtea mea.

— Ce te vaeți ? — întrebă băetul.

— Cum să nu me vaet — respunde el, — dișpricina ta umblu numai flâmând.

— Ei, și ce vrei ?

— Vreu să eși.

— Oi eși, decă mi-i duce la tata și mi-i pune în ferésta casei lui.

— Te duc.

— Du-me și-i scăpá de mine.

Incepe lupul la fugă și cât ai da într'un amnar, erá cu densusul la casa tătă-ne-seu.

— Am ajuns unde-ai dorit, eși de-acolo.

— Intórce-te, ca să sar pe feréstă.

Lupul se 'ntórnă : — Ia, sari.

Sare băetul și cum sare, de-odată apucá lupul de códă, ho ! stai ; unde te duci ! . . luup, luup ! . . sari tatá ! . . sáriți ómeni ! . . sáriți sáteni ! . . că ve mânâncă lupu oile caprele, vițéii, vacile, caii . . sáriți, sáriți . .

— Atunci toți năvălesc, care de care mai iute, asupra lui și, înșfácându-l în mânilor, îl omórá dintr'odată.

Așa i-a fost să-i fle mórtea, — dăceau o sémă de feciori mai hitri.

Din pelea cođii lupului făcú tată-seu un rënd de strae de celea scumpe.

— De nu me credeți, mergeți și vedeți.

I. V. PÁȘCAN.

O, lasă-mi . . .

*O, lasă-mi privirile încă ;
Cu farmecul lor me pętrunđi ;
Eu, ved, eu sorb marea adâncă
In ochiți profunđi.*

*Și capul meu ține-l pe sin —
Și lasă-me ciásuri așa ;
Eu simt că porți cerul senin
In inima ta.*

*Cu brațul cuprinde-me iară, —
O mână pe frunte-mi s'o treci :
Respir calmul noștii de vară
In brațele-ți reci !*

ARTUR STAVRI.

Câte-odată e plăcut lucru ca să câștigi puțin ; dar e totdeauna plăcut să nu pierđi nici odată.

*

Dđeu a dat fápturei sale numai o singură ságétă : iubirea.

*

Cu șapte feluri de ómeni să nu ai prietenie : cu cel ce nu te prețueșce, cu cel mincinos, cu cel nebun, cu cel asupritor și cu cel mândru.

*

Nu te crede înțelept, că nu devii nici-odată.

*

Vrei să mânânci páne ? . . Nu sta cu mânilor in sin.

*

Bętrâneștea e mai cu minte decăt tinereștea, dar di-minéța e mai cuminte decăt séra.

Incercări de popularizarea hygienii și a științelor naturale.

(Fine.)

Resumare. După cele amintite, fieșce-care om, fie-cât de sărac, își poate compune o metodă de traiu și fără de a alerga pe la scăldile cele scumpe streine ca să-și curățe sângele cu introducerea sărilor minerale atât de însemnate în viața noastră. Teoria asta simplă, că puterea noastră de rezistență atârnă de la săturarea corpului nostru cu materiile respective minerale, n'o pot resturna nici bacteriologii (cari toate bôlele voiesc să le reducă la desvoltagea de organisme bacterii, coconi etc.), din contră, ei însuși sunt constrinși să admită, că nu bacteriile cele numeroase, ci alte materii chimice cari se nasc în urma traiului lor, dau ansă la bolnăviri, séu cu alte cuvinte, descompunerea chimică a materiilor noastre sunt de vină la o mulțime de bôle. După ce bacteriile există de când e lumea, e foarte probabil că nu ele sunt de vină, ci schimbarea traiului nostru, d. e. înlocuirea totală a sărilor minerale cu zahăr și dulcetuuri la clasele inteligente.

Dacă țerenii noștri mai bine resistă și unele bôle la ei d. e. bôla de zahăr, rachitis, scrofulosa, catarrhuri dese de stomac, perderea părului și a dinților de timpuriu etc. mai nu există, séu sunt foarte rar pe lângă tot traiul lor miserabil, noi nu trebuie să uităm că ei consumă cu legumile lor cêpă, crastaveți, curechii etc. cantități foarte mari de sare și cumcă au în vâlile de la munți calcite destule în apă, — ba nici pâne albă nu mânâncă cât e lumea. De alta parte ei îmbătrânesc și se sbêrcesc de timpuriu în urma posturilor celor multe cari i opresc de la carne, grăsimi, unt, lapte și ouă.

Pentru bolnavi, pentru tinerii cari trăiesc pe la școli, séu pentru familiile orășene, cari sunt siliți să trăiească modern, se recomandă sarea nutritivă după receptul din capul articolului estuia; la familiile de la țeră și și la cele orășene decât pot, eliminarea pe rând a dulcetuilor și a aluatelor precum și a pânei albe din casă séu cel puțin reducerea consumului lor ad minimum. Să ne sărăm mâncările până când simțim gustul cel sărat în general, și să ne ferim de cozonacii dulci etc. cari ne strică stomacul și dinții, căci copiii decât s'au dat odată cu ele, nu mai mânâncă carne și după aceea încep gâlcile a li se umflă pe la grumazi și a căpeta scrofulosa și rachitis.

De pâne se recomandă cea făcută din fărină de seară séu de grâu din bucatele cumpărate de la ômenii cei săraci munteni, cari au locuri petroșe și nedirese, căci aceste conțin mai multe materii minerale în tărițe decât cele de pe locuri gunoite, unde se vede lipsa materiilor estora și în căderea de comun a holdei. Numai la una trebuie să băgăm de sémă la cumpărat și acesta e, mestecarea bucatelor cu ingrediente streine, pe cari țerenii séu din neștiință, séu din lipsa lor de aparate curățitoare, séu cu intențiunea ca să facă mai mult, și acestea sunt curăturile. Sub curături înțelege poporul nostru mestecarea grăunțelor de grâu și seară cu alte seminți din întâmplare. Acestea sunt următorele, pe cari noi trebuie tot într'una să le cernem cu ciurul înainte de măcinat:

Grăunțe negre de seară degenerate — Claviceps purpurea, secale cornutum — cari is de doue ori mai lungi și mai mari ca cei naturali de seară; au o co-

lôre brunetă, sunt albi la meș și din cari un procent începe a fi periculos, dar acesta cu uscarea și vechimea sêcării scade. Ele provin în anii ploioși și au dat ansă mai demult la bôle epidemice în Europa — Ergotismus — pe cari popii totdeauna le esplică în sens mistic, iar poporul cel prost n'a putut scăpa până nu i-or sărit adevărații preteni ai lor, naturaliștii, într'ajutor. Semnele bôlei esteia mai întâiu sunt furnicări prin corp și un apetit de lup. Acuș apar sgârçiri (Ergotismus spasmodicus) în mușchii indoitori (flexores) a extremităților. Stadiul ultim se numeșce Ergotismus gangrenosus în urma negrirei și a peririi vêrfurilor de la degete, urechi, nas, ca și când ar fi degerată, din cari 60% mor. Pânea, în care provin multe fire de acestee, capeta o colôre brunetă-violetă și are un gust dulciu. Grăunțele estea se folosesc ađi numai ca medicamente în apotece și cu deosebire la bôle femeșci, ordinate de medici.

Semênța de rapiță (Brasica oleifera,) de muștar (Sinapis arvensis,) de cânepă (Cannabissativa,) de mac (Papaver rhoeas,) de vinețele (Centaurea cyanus — Kornblume) flôrea Hohenzollernilor, de neghină vicia Sativa et cracca konkoly, — chimin negru (nigella sativa at arvensis,) de trifoiu (Melilotus,) de pîteni de cocoș (Equisetum arvense, Ranunculus arvense, delphinium consolida,) de mătrăgună (Daturas stramonium,) de mazerișce (Lathyrus aphaca,) de aiu sêlbatic (alium ursinum) care are un miros greu după ploi prin holde și frecată între degete, de mirosul ei nu poate omul scăpa cu ăilele, de argostemma githago etc. trebuie asemenea eliminate prin cernerea lor cu ciurul înainte de măcinat.

Mai departe trebuie să băgăm de sémă la tăciunile de grâu séu seară (Tilletia caries, Tilletia levis, Tilletia secalis) care se baséză pe sfredelirea grăunțelor, cari în urma asta devin rotunđi și sbêrciți. Interiorul lor constă dintr'o materie impuțită neagră, care la frecarea grăunțelor pică printre degete. De un alt soi de tăciune — ustilago carbo — spicurile se negresc. Tăciunile cucuruzului e Ustilago maydis carele constă în degenerarea tuleilor într'o masă neagră și nodorôsă.

Insecte încă pot proveni în bucate. Gândacul cel mic negru cu un plit lung (Calandra gramaria séu sitophilus granarius) își pune oușele în grăunțe din cari es vermi la 6 sêptemâni. Prin încăldirea bine a apei, es mai de timpuriu, — o impregiurare pe care femeile adeseori o observă la fierberea mazerilor eșind vermuleți asemenea și notând pe apă. Grăunțele estea is rôse pe din lăuntru, se strucesc ușor și inôtă pe apă fiind numai în găoci. Insectul esta se inmulțeșce foarte tare, iar ierna se ascunde în pământ séu prin crepături.

Un fluture micuț (tinea granella, phalaena granella) îneă își depune oușele sale pe crețele grăunțelor. Vermuleții au o imbrăcăminte pêrôsă, din care numai capul și-l scot afară. Ei au datina, ca paingenii să lege câteva fire la olaltă. Oușele estea se pot observă numai cu glăji un pic măritore. Prin grâu mai poate degeneră semênța și devine atunci rotundă și brunetă în urma unui limbric mic (anguillula tritici).

Alte mestecături a bucatelor de vëndut pot fi petricele, pământ și plévă.

Eu m'am estins asupra impregiurărilor estora pentru însemnătatea lor cea mare pentru toți ômenii, căci domnii profesori de prin gimnasia is în privința asta prea ușurateci de minte și nu o impregnéză destul în capetele școlarilor, ci numai tot sistemuri de Line etc. de cari inse în viața practică n'avem nici un folos.

După ce mamele s'au inarmat cu cunoștințele

este speciale, știu cum să alegă și ce să cumpere, iar de măcinat metoda cea veche și ași e cea mai comodă și asta e riznița precum o mai vedem pe la țerenii noștri pe sēma sării. O atare rizniță n'ar trebui să lipsescă nici într'o casă economică. Pe ea se pōte măcina cu mână sēcară, grâu, cucuruz pe sēma dobitoțelor și și fărină de pāne. Numai pētra de asupra trebuie să fie cel puțin de douē pālmi de lată și de un lat de mână de grōsă, ca să aibă greutatea de lipsă. O atare rizniță se pōte cumpēră de la țereni și prețul ei nu-i mai mare de 2 floreni. Avantajul rizniței constă în cruțare și cumcă omul își pōte face fărină când vrē și tot la a două ȓi pāne prospētă cu tărița necernută — à la Grahambrod — pe sēma copiilor.

Eu nu pot apostrofă destul calitățile eminente a cepei și a indemnă pe toți, cel puțin din când în când, să o mânānce bine sārātă cu alte legumi. Ea, ce-i drept, e aruncată din salōne afară, dar eu n'aș lāsă nici un pacient să mērgă la Carlsbad înainte de a fi încercat vre o douē sēu trei sēptēmāni să mānce tot des cu cēpă. Inconveniențele ei mirositoare se pot delătură prin curățirea posterioară a gurei sēu prin fumare. În cazul cel mai reu, omul o mânāncă atunci, când nu merge în societăți străine. Noi nu trebuie să uităm că ea corege și întărește stomacurile țerenilor, are calități topitoare de flegmă când tușim greu și dă bărbaiilor putere de tinerețe pe care profesorul francez Brown Sequard incedar s'a încercat să-o ultoiēscă domnilor celor mari defrānați — mai tārȓiu când or dat pe încăruntit — prin pregătirea unui lēc secret din sucurile taurilor. Noi n'am avē atâte dame nervōse, bolnave de stomac, decă n'ar purtă corseturi tot într'una și ar mai māncă cu bărbaiii lor la olaltă. Numai fireșce, avēnd ea un miros pētrunȓetor, nici odată nu-i bine să o țină omul acolo închisă unde sūnt vestminte, lapte, pāne, pentru că ea își inpregneză mirosul ei la tōte obiectele. Să nu uităm nici odată că străbunii noștri când au cucerit țēra asta, s'au nutrit cu carne, pāne și cēpă, pe care noi cu posturi și cu rugăciuni am păpat-o.

Fraților economi de o camdată li se recomandă până se vor înființā și prin țēra noastră mori de măcinat la petri — calcite, flusSPATH — pentru gunoirea lōcurilor și cu materii minerale, să considere pulberea și tina de pe stradele și drumurile nōstre de un atare surogat, iar medicilor opurile chimistului fiziologic Julius Hensel din Hermsdorf unterm Kynast (Germania): das Leben, si Makrobiotik oder unsere Krankheiten und unsere Heilmittel.

DR. T.

— Eu nu ve înțeleg pe voi nici de cum, ȓicea un Român cătră un Turc. Eu am o singură nevēstă și me cert cu ea tōtă ȓiua. Cum puteți trăi voi cu mai multe neveste, nu pricep.

— Apoi, răspunde Turcul, și eu când aveam o singură nevēstă, me certam cu dēnsa tōtă ȓiulica. Ca să scap de bueluc, am mai luat una și acum se cērtă ele amēndoue, iar pe mine me lasă în pace.

La un bal, în timpul cadrilului, o dșoră admiră lanțul gros de aur al cavalerului seu și ȓice:

— Trebuie să cōste mult.

— Nu știu câte parale face — răspunde cavalerul — dar de câte-ori îl pun amanet capēt câte 300 de fr. pe el.

Doine și hore.

Din Sabolciu în Bihor.

Harnică-i mânduța mea,
Tresnire-ar tresnitu 'n ea,
Când inghēțā pe gunoiu,
Pune pānza pe resboiu,
Când inghēțā a două oră,
Pune óla de māncare,
Până țese-un cot de pānză,
Māncă șapte fonți de brānză,
Din Pașci până 'n Sānzienne
Țese un cot de ismene,
Și de rară ca o scară,
Și de dēsă ca o lēsă.

Până fusei fată 'n pēr,
Nu me temui d'un fecior,
Dar dacā m'am mārītat,
Mi-i fricā d'un blāstemat,
Care-i mai de ris la sat

Nu me bate mēi bārbate,
Că și io-s ca cealalte,
Că dau cānēpa în parte,
Din 40 de fuióre,
Ími făcui o ștergēțóre,
Și din 40 de lāni,
Ími făcui mānuși la māni.

Tă me mir d'al meu bārbat,
Până-i lume tot betēg,
Și me mână la poticā,
Și-i aduc lēcuri de fricā,
Es afară și gāndesc,
Pān ce și me cheltuesc,
Și știu că s'ar tāmādui,
Dracu s'ar mai cheltui.

— Hoi puică ș-a mea nevēstă,
Cine-i la noi la ferēstă.
— Tu bārbate nu fi prost,
C'acela-i cānele nost.
— Tu muere nu fi bolundă,
Cānele nost nu-i cu țundră.

Strigă badea din deluț,
Că io nu i-am fost drāguț,
Și io strigai din grādină,
Că i-am fost o vară plină.

Fusei tinēr ca vinu.
Dar m'o bētrānit chinu,
Fusei tinēr ca vinarsu.
Dar m'o bētrānit necazu.

Bate-l Dōmne pe cela,
Māndru l-o făcut māsă,
Cu argint și cu sōpon,
Și cu ochii plini de somn,
Num o lēcā l-o stricat,
Că l-o făcut prea buzat,
Nici acolo nici o hibă,
C'om tomni cu māmăligă.

Iconele mele.

De părete aninate stau florile vieții mele.

Tóte sânt in cadre negre. Nu știu părețelui deci să-i dic, grădină séu mai bine cimitir. Ori cum, eu nu greșesc, căci cimitirul își are un timp când e grădină, iar grădina un timp, când sémănă a cimitir . . .

Peste florile din cadre am întins un vël de doliu, — e vëlul uitării. Vëlul e subțire încă, străveđiu și prin el se pronunță clar, viđibil, conturile florilor mele. Sémănă mult aceste icóne cu florile vestejite puse in plicuri și păstrate cu ingrigire in sertar, flori de cari se légă șiruri lungi de aduceri aminte.

De câteori îmi este dor de trecut, ridic vëlul cel prăfuit de pe aceste icóne și-mi plimb cu drag privirea de la una la cealaltă. Îmi pare atunci că privesc într'un prețios caleidoscop, care, ori cum invértindu-l, îmi presintă figuri de o rară simetrie.

Cea dintêiu e *Emi*.

Iată-o întrégă-intreguță, precum eră, când am iubit-o. Iată-o cu përul ei bogat, sburlit, ce i se lasă îndêrctnic peste frunte și se cărlionțeză visător in giurul gâtului cel incântător de alb. Și rotundele forme ale corpului priviți cum se pronunță prin veștmântul cel subțire și sinul tainic rotundit, care deșteptă visuri și dorințe. Buzele-i sânt o cirేశă despicate, iar nasu-i rotunđor tradéză voluptate. Dar apoi ochii . . . ah, Emi, de câteori nu ț-am rostit cuvintele poetului teu pre-dilect :

„Solche grosze, schwarze Augen
Solche hat die Tugend nicht . . .“*

Ah, când îmi aduc aminte, că acești ochi erau odată ai mei, numai ai mei; că aceste buze îmi amestiau tóte sensurile, că aceste brațe pline se 'ncolăciau cu nespus drag in giurul gâtului meu . . . Emi, îmi vine să blastem momentul in care am fugit de tine. Dar nu o fac, bine știind că adeseori e mare virtute a fugi de ființe ca tine. Și pe urmă astfel e, pe semne, voia firei, să nu poposim prea mult la un loc de fericire. E și destul un an, și dragostea devine anostă.

Ne-am despărțit cu binele și am luat-o pe cărări divergente.

Și in calea mea m'am iutêlnit cu *Leana*, cu palida copilă. Iată-ve lângă olaltă pe părete! Să ve presint: Emi, — Leana! Cum, nu ve cunoșceți și totuș ve zimbiți una celeialalte? Séu ambele îmi zimbiți mie? . . . Cruțați-me, ve rog, cruțați-me! Voi nu știți și nu simțiți, că neincetatul suris al icónelor devine cu timpul ironic, torturător, insuportabil!

Ce contrast teribil formați una lângă alta stând! Emi tótă vieță și foc, iar Leana o palidă, sfântă și vi-sătoare statuă . . .

Timid și cucernic m'am apropiat de Leana, precum numai de chipul unei sfinte me puteam apropiá. Iubiam cu nebunie acest chip de marmoră și nu cre-

* Ochi atât de mari și negri nu are virtutea!

deam că și el inimă să aibă. Dar oh, m'am înșelat, — au inimă și palidele copile și știu iubi cu cea mai intensivă patimă! . . . O știu acesta urechile mele, cărora Leana atât de des le-a șoptit de nemărginită dragoste, o știe inima mea, care palpită in estas când palida și frumoșa statuă prindea vieță . . .

O Leană, și totuș a trebuit să te părăsesc cu tóte deliciile tale. Și-ți spun acum motivul ce n'am voit ați spune la despărțire. Te-am avut dragă chiar pentru că „prea mult un ânger mi-ai părut și prea puțin femeie“, — dar nu sânt eu de vină dacă deja după doue luni de iubire „prea mult femeie mi-ai părut și ânger prea puțin“.

Iar după o iernă tristă întrégă a sosit iarăș primăvera și firea ș-a deschis din nou farmecele pentru muritori. Cu toții aveau voie de-aș culege câte o flóre, iar eu mi-am cules pe cel mai drăgălaș boboc, pe *Mărióra*. Șciți cum este o viorică, când își deschide întêia óră potirul in đori de primăveră, astfel eră *Mărióra* mea atunci. Și avea doue gropițe in obrăjori, culcușurile unui vecnic ângeresc suris și ochii erau albaștri, — albaștri!

Ochii tradéză ființa întrégă. Ochii albaștri vorbesc de o inimă cu dragoste fără sfêrșit, de o credință neclintită, — dar nu au fost astfel ai *Măriórei*. Viorica mea a devenit un adăpost pentru mulți fluturași rătăcitori, cărora tuturor voia să fie credincióasă. Iar eu prea eram mare egoist, decât să impart cu alții ce aveam mai drag, — și am fugit de *Mărióra*, lăsându-o pradă fluturașilor. Mi-am luat inse de pe ea o copie și am atêrnat-o de părete lângă Emi și lângă Leana.

Emi, Leană, *Mărióra*, stele ce mi-ați luminat un trecut, voi sânteți capetele de operă din mica mea pinacotecă. Iar deasupra voastră atêrna-voi in curênd un falnic diamant, chipul iubitei mele de acum!

Budapeșta, 1896.

FIDELIO.

Amoruri de tómnă.

Căduse cea dintêi brumă. Arborii pădurei își scuturau vêfurile lor aurite și aruncau la picioarele lor mii de cadavre de foi îngălbenite. O voce ascuțită, prevestitóraa iernei, străbătea printre trunchiuri.

Eram acolo cu totul gânditor la acéstă musică așá de evocátore, când o drăguță căsuță, până atunci nezărită, îmi atrase atențiunea. O asociație de idei involuntare se făcu in capul meu. Acéstă drăgălașe locuință, departe de sgomot, departe de suflarea morbidă a capitalei, mi s'a părut acoperită de doliu. Me urc pe un arbor, și, curios, am străbătut cu ochii distanța care me despărția de casă. O femeie, ca ingropată într'o rochie nêgră, se plimbá prin curte. Fața ei pe care n'am zărit-o decât in profil, mi se părú că are linii așá de regulate și curate încât in curênd uitai reveriile mele și me apropiái. Inima nu mi se mai legănă in piept cu acea balansare monotonă a orelor liniștite; aveam o presimțire. Câteva minute de umblet discret și am ajuns. In speranța de a sondá misterul, nerăbdător, arunc o privire. Nimic decât golul și tăcerea! Credeam a auđi pași inăbușiți de nisipul alee-lor, dar acesta nu eră decât fâșiitul frunđelor mórte. Respirația mea chiar o luam drept suspinele necunos-cutei și, fără sgomotul depărtat al trântirei unei porți,

póte aş fi mai stat încă perdut în zadarnicele mele reverii.

Intorc capul. Pe o alee vecină, o pórtă se închise şi prin ea trecuse o păreche.

Tresării. De braţul unui tinăr, de pe a cărui faţă se vedea că fusese un destrăbălat de frunte, aceeaş femeie ce o zărisem cu puţin mai înainte, se agăţase. El, tăcut, cu un suris falş pe buze, se aplecă spre ea, depuse un rece sărut pe curata ei frunte, şi încet, cu calcul, se îndreptă, cu ochii lipsiţi de expresiune străbătând orizontul. Ea nu băgă în sémă norul de praf ce-l ridică rochia ei, ei mergea alături de el cu capul puţin plecat şi tăcută, dar cufundată în acel mutism al dragostei care se interpretează prin vecinicul strigăt al sufletului omenesc: „Te iubesc!”

Trecură pe lângă mine fără să me vedă.
Îi urmării.

Ea, fără îndoielă, printr'una din acele dorinţi inexplicabile ale ofticóselor, îşi manifestase dorinţa de a admirá pentru o ultimă órá splendidul tablou ce-l făceau câmpia şi munţii.

El o atrase la un han şi eu intrând după ei me aşedai la o mésză de alături.

De pe terasa neadăpostită bine, unde ne aflam, spectacolul erá de nedescris. În faţa noastră se aflá un lac, pe suprafaţa căruia 3 séu 4 găşce lunecau. Necunoscuta avú pentru ele o privire plină de amor şi asvêrlindu-le bucăţele din pânea pe care o cumpêrase, urmăriá, cu o tresărire vagă, lungile lor gături albe cari se întindeau séu se stringeau după firimiturile de pâne.

Nu mai eram stăpân pe mine. Acest amor pentru animale al unei femei la marginea morméntului, şi indiferenţa acelu om în faţa unei aşá mişcătoare sensibilităţi, me mişcase până în adâncul fiinţei mele.

Fără să ştiu iubiam pe una şi uram pe celalalt.

Găşcele dispăruseră. Privirea tinerei femei se îndreptă spre cer, şi cătră adâncimile pădurilor, ea avú de sigur o visiune de fericire, căci murmurá:

— Îţi aminteşci de ziua când ne plimbam singuri după logodna noastră? Ne vom mai reintórce pe aici, la primăveră?

Un *da*, care par că ar fi eşit din fundul morméntului, fu răspunsul bărbatului.

Dénsa începú să plângă.

Aş fi avut pofta să arunc în lac pe omul ce aveam în faţa mea, şi nu ştiu ce m'a oprit.

Printre aceste senzaţiuni emoţionătoare, avui probabil o mişcare prea bruscă de indignare. Victima alesă de mórte, printr'un capriţiu comun ofticóselor, se ridică de odată, în prada unei oboseli, coprinsă de desgust pentru această natură în agonie şi díse:

— Să plecăm!

Curagiul îmi lipsi ca că o mai urmez.

O lună trecú. Me îndrumasem iarăş spre acel sat. Cu o corónă de flori naturale în mână, ajunsesem lângă cimitir, când un cortegiu funebru făcú sângele să-mi îngheţe în vine. În urma coşciugului, ipocrit mergea un om. Erá el. Erá omul de acum o lună, care conducea la ultima locuinţă pe ea, inocenta, adorata trecătoare a inimei mele. Tot trecutul mi se redeşteptă în minte! Mergeam! . . . Mergeam! . . . Şi pe când el, incapabilul de amor, se întorcea deja spre plăcerea simţurilor, în oraş: eu ingenuchiam pe morméntul de curând acoperit al soţiei sale şi lăsam să cadă în acelaş timp lacrimile mele cu florile ce adusesem.

TOMIR.

Ilustraţiunile.

Fridtjof Nansen. Lunile trecute tótă lumea cultă s'a ocupat de călétoria de exploraţiune a lui Fridtjof Nansen, care în vara acésta s'a întors de la polul nordic, unde plecase a faee descoperiri prin nişte locuri unde încă nime n'a umblat. Multă vreme nu s'a şciut dacă el mai trăeşce ori a cădút victimă zelului seu de explorator. În sfêrşit astă-vară s'a rentors şi a fost împinat cu mare entusiasm de lumea cultă. Dénsul, ce-i dreptul, n'a izbutit deplin; dar totuş a făcut multe descoperiri de mare însemnătate, despre care va publicá o lucrare anume. Nansen este încă tiner, s'a născut la 1861, în o comună mică de lângă Cristiana şi încă de mic s'a tot ocupat cu planul unei călétorii mari în lumea necunoscută a polului nordic.

Cartea lui Nansen, va apăre în curênd. Titlul ei este: „În nópte şi în ghiaţă“, ceea-ce aminteşce că acolo unde a călétorit dénsul e ghiaţă eternă, iar nóptea e de 6 luni, aşá precum ziua e iarăş de şese luni, adecă într'un an nu sânt acolo decât o nópte şi o zi. Între descoperirile pe cari le-a făcut Nansen, sânt următóarele mai principale:

Acolo se presupune că munţii de ghiaţă stau nemişcaţi; sub dênşii e un curent marin care curge de la resărit spre apus peste pol. La pol nu e pământ cum s'a cređut, cu animale şi plante necunoscute noue, ci de giur impregiurul polului se întinde o mare adâncă de 4000 de metri.

Récéla apei nu e la pol mai mare ca la capul Nord al Europei, de pildă, ci e póte mai mică din causă că Gulfstram, curentul de apă caldă care pleacă din golful de Mexic, incongiurá polul, dând polului, după cum dá şi Angliei, o temperatură potrivită.

Cartea conţine apoi mai multe fotografii între cari a unui urs care s'a repeđit la Nansen şi care a fost fotografiat de trei ori până să fie împuşcat.

Mama şi copilul. Nu este în lume iubire mai mare decât a mamei. Tóte celelalte trec şi se uită; numai iubirea mamei nu dispere nici odată, numai aceea e vecinică. Sculptorul italian care a voit să fotografieze iubirea, a făcut statua unei mame, care-şi ţine în braţe copilul. După aceea e copiată şi ilustraţiunea primă din năuntrul foii nóstre.

Principele Filip de Orleans şi archiducesa Maria Dorotea. La 4 novembre an. c. a fost o nuntă strălucită în familia domnitóre din Viena. În ziua aceea s'a serbat cununia prinţului Filip de Orleans cu archiducesa Maria Dorotea, fiica cea mai mare a archiducelui Iosif. Nunta acésta s'a serbat cu un lux extraordinar mare şi a fost represintată şi aristocraţia royalistă din Franţa, care prin o deputaţiune de dame, a dat miresei drept cadou de nuntă o corónă. Prin faptul acesta căsătoria a devenit un act şi mai important, căci mirele, ca urmaş al Bourbonilor, nici acuma n'a renunţat la dreptul seu la tronul Franţei. De aceea tóte diarele au scris comentare fórte interesante.

Este de observat, că nunta nu s'a făcut în Budapeşta, ci la Viena. Iată cauza acesteia. Archiducele Iosif a dorit ca nunta să se serbeze în Budapeşta, neţinându-se înse decât cununie religiósă, căci archiducele nu vré să şcie de căsătorie civilă. În Ungaria inese, fiind introdusă căsătoria civilă obligătoare, casul acesta avea să producă incurcătură mare, de aceea ministrul-president Bánfy s'a dus la monarcul rugându-l să dispună ca cununia să se ţină la Viena, unde nu e introdusă căsătoria civilă obligătoare, ci numai cea permissivă.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare și științifice. Dl. D. C. Ollanescu, membru al Academiei Române, lucrează acum la un studiu foarte pe larg asupra „Teatrului la Români“, cuprinzând datinele și obiceiurile spectaculoase începând din secolul XV și dând o deosebită lămurire atât a faptelor istorice, cât și a artei dramatice la noi. — Dl. *Septimiu Sever Secula* are să publice un studiu istoric, prin care arată că în rescôla lui George Dózsa au luat parte și români mulți.

Sciri teatrale și musicale. *Eleonora Duse*, vestita tragediană italiană, al cărei portret s'a publicat și în foia noastră, va da în iernă această câteva reprezentații cu trupa sa și în Teatrul Național din București. — *Tenoristul Gh. S. Vasiliu* din România a dat mercuri concert la Sibiu.

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul societății a ținut la 12/24 octombrie ședință în Brașov sub presiunea dlui vicepreședinte, Virgil Onițiu, luând parte din membrii comitetului dnii dr. Iancu Meșianu, Valeriu Bologna cassar și Vasile Goldiș secretar. În ședința aceasta s'au luat dispoziții pentru executarea concluzelor adunării de la Făgăraș. De la dl. Iosif Pop jude la trib. din Sătmar s'a încassat taxa de membru pe viață 50 fl. S'a decis să se ceară partea competentă din losul dăruit de Cipariu, de la Asociațiunea transilvană. Totodată s'a luat măsuri ca în curând să se facă de nou arătarea la guvern în privința mutării sediului din Budapeșta la Brașov. Cu studiarea cesiunii d'a publică scrieri teatrale s'a însărcinat dl. Virgil Onițiu. S'a mai hotărât să se facă două cărți pentru eternizarea numelui membrilor, una mai pompoasă pentru membri fondatori și alta mai simplă pentru membri ordinari.

Piese teatrale. Dl. *Ludovic Dauș* a prezentat direcțiunii Teatrului Național din București o dramă originală în 5 acte, în versuri, intitulată „Pentru Cruce“ a cărei acțiune se petrece în Lituania la 1340; direcțiunea a admis piesa pentru a fi jucată în iernă această. — Dl. *Th. M. Stoianescu* a scos la lumină în București un volum de „Teatru“ conținând: „Zaira“, tragedie în 5 acte în versuri, de Voltaire; „Legatarul Universal“, comedie în 5 acte în versuri, de Regnard; „Manfred“, poemă dramatică în versuri, în 3 acte de Lord Byron; „Orațiu și Lidia“, comedie într'un act, în versuri, de Fr. Ponsard.

Ce povestește pădurea. Nr. 86 al „Bibliotecii pentru toți“ editată de librăria Carol Müller în București, cuprinde sub titlul „Ce povestește pădurea“ povești din literatura germană de Publitz. Autorul acesta este unul din cei mai plăcuți scriitori moderni ai Germaniei. Născut la 1821, el a scris o mulțime de romaniuri, nuvele, poezii, piese teatrale. Dar mai cu seamă s'a distins prin micile sale bucăți pline de farmec și de poezie. Din aceste flori ne prezintă acum „Biblioteca pentru toți“ un mănunchiu de povești, cari credem că vor fi citite cu cea mai mare plăcere. Prețul 30 bani (16 cr.)

Calendarele librăriei Krafft în Sibiu. De odată primirăm trei calendare editate de librăria W. Krafft din Sibiu. Tote trei se prezintă cu un exterior plăcut și cu partea calendaristică bine îngrijită. Primul poartă titlul „Amicul Poporului“ care acum intră în anul XXXVII și e întocmit de dl. Gr. Simu al lui Ion.

După un fronticiu drăguț colorat, ilustrațiunea de pe pagina primă ne înfățișează Castelul Peleş. Mai sunt și alte ilustrații, dintre cari amintim cabinetul de lucru al regelui Carol, al reginei Elisabeta și salonul în palatul din București. În partea literară se publică lucrări de V. A. Urechia, De la Vrancea, G. Coșbuc, Cornelia din Moldova și alții. Sunt și câteva glume. Prețul 40 cr. — „Calendarul Săteanului“, are toate părțile calendaristice și câteva pagini de lectură. Costă 17 cr. — „Posnașul“, care acum intră în anul al doilea, oferă o bogată lectură umoristică, cu mai multe ilustrațiuni; costă 36 cr.

C E E N O U ?

Hymen. Dl. *Francisc Buzariu*, funcționar la banca Timișana din Timișoara, s'a cununat la 4 l. c. cu dșora Lucreția Istin, fiica preotului Ioan Istin din Măhala Timișorii. — Dl. *Stefan Radneanțu*, negustor în Băița zarandană, se va cunună la 3/15 noiembrie cu dșora Elisa Filimon în Vărmega. — Dl. *Simeon Andron*, învățător în Sarafola, s'a logodit cu dșora Emilia Badeanț în Măhala.

Picnicul românesc din Cluș, arangiat la 7 l. c. de universitarii români, a reușit foarte bine. Au luat parte dōmnele Maria Bohățel, Ceoplea, Ida Ilea, Camila Indre, Ianchi, Ana Mureșan, Nasta, I. Pop, Z. Pandrea din Cluș, Căpușan din Dretea, Cheșan din Blaș, Man din Feleac, Victoria Mesaroș, Maria Vlăduț din Turda, Onciul, Pop din Cian, Tamaș din Hossufaleu și domnișorele Anița și Elisabeta Bohățel, Cornea, Mariți și Elena Cioplea, Cerbe, M. Ianchi, Cecilia și Cornelia Mureșian, surorile Nasta, Tinca Pop, Elena Pandrea, Veturia Podóbă din Cluș, Olimpia și Augusta Vladuț, Polixena Mesaroș din Turda, Elena Ciato din Blaș, Căpușan din Dretea, Drăgan din Nădășel, Eugenia Ioanovici din Gilău, Virginia Man din Feleac, Aurelia și Mariți Pop din Cianul-mare, Silvia Tamaș din Hossufaleu.

Deputați noi. Pentru dieta Ungariei s'au mai ales dnii Ioan Ciocan la Năsăud și Vas. Negre la Hust în Maramureș cu program guvernamental; Const. Ioanovici în comitatul Timișului, cu program aponyist, — pentru dieta Bucovinei Varteres cav. de Pruncul, de partidul național român.

Necrologe. *Nicodim Cothișel*, proprietar în Cereteje, a încetat din viață la 28 octombrie, în etate de 61 ani. — Au mai murit: *Maria Acelenescu* n. Rachitan, soția notarului Acelenescu, în Galeș, lângă Sibiu; *Ioan Lucașu*, paroc gr. or. în Cerneteaz, comitatul Timiș, la 28 oct. în etate de 48 ani; *Ana Moșoiu* n. Raduțoiu la Tohanul-vechiu.

Călimdarul săptămânei.

Duminea a 24-a după Rosalii, Ev. de la Luca, c. 16. gl. 3, a inv. 1.			
Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Sorele.
Duminea	3 Mart. Acheptima	15 Leopold	7 9 3 50
Luni	4 Cuv. Ioanichie	16 Ottomar	7 10 3 49
Mărti	5 Mart. Galacteon	17 Emma	7 12 3 47
Mercuri	6 Păr. Pavel mărtur.	18 Eugen	7 14 3 46
Joi	7 SS. 33 M. Milent	19 Elisabeta	7 16 3 45
Vineri	8 † Arch. Mich. și Gav.	20 Corbiniau	7 17 3 44
Sămbătă	9 Mart. Onisfor	21 Maria jert.	7 19 3 42

Proprietar, redactor răspunzător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.